

Epipactis atrorubens - Tummaneidonvaippa

HEINÄKUU 2005

© Teksti Maria Pietiläinen © Kuva Matti Hulkkonen

Kuvaus

Tummaneidonvaippa on yksi kolmesta Suomessa esiintyvistä neidonvaippalajista; toiset kaksi ovat lehtoneidonvaippa ja suoneidonvaippa. Kaikkiaan maailmalla on kolmisenkymmentä samaan sukuun kuuluvaa kämmekkää. Tummaneidonvaipan verso kasvaa 20–60 cm korkeaksi. Sen kukinto on toispuolinen terttu, joka on 10–25 cm pitkä ja jossa voi olla 6–30 kukkaa. Kukat ovat noin sentin levyisiä ja tumman punaruskeita tai tumman purppuranpunaisia.

Lisääntyminen

Tummaneidonvaippaa on aiemmin yleisesti pidetty tiukan ristipölytteisenä, mutta se saattaa kuitenkin kyetä myös itsepölytykseen, johon viittaisi mm. sen yleensä hyvä siementuottokyky. Kasvia pölyttäviksi hyönteisiksi mainitaan kirjallisuudessa mm. pikkuampiaiset.

Kasvupaikat

Tummaneidonvaippa kasvaa usein avoimilla ja valoisilla paikoilla, kallioilla, soraikoilla, hiekkadyneillä ja rantahietikoilla. Se kestää hyvin suoraa auringon paahdetta ja suosii kuumia ja joskus jyrkkiäkin etelärinteitä. Sen vahva ja syvä juurakko saa hyvin vettä kallion raoista. Kallion kivilajin pitää kuitenkin olla kalkkipitoista, sillä tummaneidonvaippa on kalkinvaatijakasvi.

Tummaneidonvaippaa on Suomesta kuitenkin löydetty myös kosteasta lehdosta ja jopa lettorämeeltä, joten se on ilmeisesti kasvupaikan suhteen melko muunteleva.

Levinneisyys

Tummaneidonvaippa on Suomessa hyvin harvinainen, ja myös koko maassa rauhoitettu kasvilaji. Sitä on löydetty maastamme aivan etelästä Hankoniemeltä sekä Savosta, Kuusamosta ja myös Sallasta asti.

Se on levinnyt koko Eurooppaan ja idässä Keski-Siperiaan saakka. Etelämpänä se kasvaa mieluummin vuoristoissa, aina 2200 metrin korkeudessa asti. Myös Fennoskandiassa laji kasvaa tuntureilla.

